

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 18 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben bárhon átvéve:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésén
 vagy megőrzésére nem vállal költést.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 16.

Mentsük meg a magyar parasztot!

(V. I.) Franciaország nem pusztulhat el a földszinéről mindaddig, míg meg lesz a parasztsága — ezt írta egyik legnagyobb művében Thiers, a világtörténelem egyik legnagyobb kritikusa. És hogy a francziák ezt megfogadták, annak bizonyítéka az, hogy a legvagyonosabb és legfüggetlenebb parasztsága Franciaországnak van.

Egyik német kancellár abból az alkalomból, hogy Németországot a szociáldemokrácia érzékenyen érintette, azt hangoztatta, hogy mindent el kell követni a német földművesosztály fölkarolására, támogatására, mert a társadalmi rendnek és hazának egyetlen biztos alapköve, támasza; a német földművelő osztály, a német parasztság.

Hogy ez nagy igazság, ahhoz semmi kétség nem fér. És ha ez az igazság vonatkozik Franciaországra és Németországra, ugy első sorban vonatkozik Magyarországra, mert hiszen Magyarországon a lakosoknak csaknem héttized része földművelésből tartja fenn magát. Mindenek dacára a mi földművelő népünket ezer meg ezer veszély elnyeléssel fenyegeti. Egyfelől a különböző elvi irányzatok, másfelől az adó, az uzsora, a kivándorlás és nagyon sok

kisebb-nagyobb gyöttrődés népünket, vagy ahogy közönségesen szokták mondani: parasztjainkat az örvény szélére juttatják.

Ez a helyzet sokáig nem maradhat így. A különböző bajok gyilkolólag hatnak parasztságunkra s a pusztulásukkal meginog társadalmi rendszerünk, meginog hazánk e sok millió népet számláló ország biztonsága is. A nyomorúságos helyzet népünk zsirját szipolyozza vagy aki ennek nem veti alá magát, átvitorlázik az Oceánon az Ujvilágba. Az elmúlt évben is rengeteg nagyszámú földműves vándorolt ki s így sajnos a földművelő néposztály zöme Amerikában sanyarog tovább.

Segíteni kell a bajokon mindenáron. Biztosítani kell a népet, föl kell szabadítani azok alól a béklyók alól, a megyék ólomsúlyával zsibbasztják meg karjaikat.

Társadalomban és törvényhozásban sok szó esik az adó reformjáról. De még mindig csak a szó járja és nem a tett. Az adók reformálása, helyes alapokra való fektetése sok tehertől szabadítaná meg népünket.

Falusi, uzsorakamatra dolgozó pénzintézetek vampir módjára szipolyozzák a paraszt életerejét, a mit bizonyít az a körülmény, hogy az egyre szaporuló bankok mindegyike kedvező mérleget mutat fel. A bankok kedvező mérlege, virágzása csak azt bizonyítja, hogy a nép rabszolgája lesz a pénzintézeteknek.

A kölcsönök után különböző czimek alatt óriási kamatot huznak. Ezen segíteni kell.

A szigorú uzsoratorvény is csak egyszerű ígéret. Pedig lepel alatt a kisgazdáknak, a földművelő néposztálynak ez a legádázabb ellensége.

A telekkönyvekbe pillantva látjuk, hogy minden kisbirtokos meg van terhelve. Csak másfél évtizeddel ezelőtt alig volt egyik-másik községben olyan kisbirtokos, a ki terhelve lett volna. Ma? alig van olyan, alig akad egy kisbirtokos a kinek tulajdona tisztán állna.

Hazánk földművelő állam s talán éppen azért a magyar gabonának nincs szállítási kedvezménye a vonatokon, de még a Dunán sem. Pedig ha a zsákgyárosok és mészégetők részesülnek szállítási kedvezményekben, miért ne részesülne a mi földműveseink is?

Az itt felsoroltak csak csekély töredékét képezik azoknak a bajoknak, a melyek népünket az Oceánon való átkelésre készítetik. Ezekben a bajokon lehet segíteni törvényhozással. Csak minél előbb van szükség a segítségre, mert minden elodázott nap gyilkosság önmagunk ellen.

A másik oka a parasztság pusztulásának nem az anyagiakban de a tudatlanságban keresendő. Lelketlen kufárok, véresszájú demagogok a saját erszényük duzzasztására tőkét kovácsol-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Alkony.

A barna alkony bontogatja szárnyát,
 Kicsiny szobám árnyakkal van tele,
 Reám borítja halkán szürke fátylát
 A tört sziveknek bus költészete.

Némán merengve állok ablakomnál,
 Szellő fut végig künn a lombokon,
 Rád gondolok borus szememre könny száll...
 Végigsimítom sápadt arczomon.

Pogány Kálmán.

Valami fáj.

Beteg vagyok. Nehéz az élet
 Valami fáj nagyon.
 Hogy legszebb álmom semmivé lett
 Feledni akarom.
 Beteg vagyok. Nehéz az élet.

Koldus vagyok a szív lázárja
 Pedig a lelkem ég.
 Valaki tölem visszavárja
 Rózsaszín levelét,
 S koldus vagyok a szív lázárja.

Sebestyén Gyula.

Frimont Ujpalota lakója.

Ujpalota község három dologról nevezetes; négy utcájának kereszt alakjáról, a Mária Terézia rend kis keresztjének alakjában épült templomáról, és a templom építőjéről Frimont Mária János, antrodocoi herceg, osztrák gróf és magyar nemesről.

Ujpalota Nagyváradtól nem messze nyugat felé épült 1786-ban a királyi kamara által oda telepített német ajku lakóktól. A község sik földön terül el, gyönyörű rónáján pompás feketeföldben szépen diszlik a növényzet s a szemlélő tekintete előtt ringó mezőségének alföldi képét csak messziről övezi egyfelől a látáhatár mögött a bihari hegyeknek a felhőkbe olvadó kékes-fehér lánctalata, másfelől a mélybe vesző esthajnalpir, vagy verőfényes délibáb rezgő napsugara. Népe jóindulatu, szorgalmas, minden háza tiszta, rendezett. Jól esik látni ily rendes falut, ily jó népet.

Egyszer két látogató ment ki Ujpalotára. Annyit tudtak, hogy Váradtól első plebánia Ujpalota. Ehez képest le is szálltak az első község temploma előtt a plebániánál. Széjjel néznek. A templomtól négyfelé ágazó utcák szabályos keresztalakjának esztétikai élvezetében akartak részesülni. Csak nem tudták felfedezni örömlük alapját. Végre szól az egyik az

elmaradt lelkiöröm bánatos hangján: hisz ez a falu nem kereszt alakú! Nem baj, biztatta jó reménység fejében utitársa: majd kifejlődik. Tanulmányi utjukban aztán eligazították őket a biharszentandrási román ajku lakosok Ujpalota felé mutató ujjai. Nos hát itt a megérkezés. Fokozza a szellemi élvezetet a gyönyörű, stilszerűen épült ujjalotai római katolikus templom. Messziről átveszi a határból kiemelkedő impozáns alakja az utas kalauzolását. Ujpalota felé két vaskos tornya lapos tetejével egyenlő magasságu a tornyoknál nem nagyobb arányú kupolával. A templom közlőtekintve magas falazatával, az időtől vont barna régiségrománcazával meglepő hatást gyakorol. A templomot körüljárva érdekes látványt nyujtanak a nagy épülettömb szabályos kiugrásai és beszögellései. Alaprajzát tekintve ugyanis, mint említettük, a Mária Terézia rend kis keresztjének alakját tüntetik föl az épület alapvonalai. Belseje eszerint kereszthajós templom beosztását mutatja, melyben a szentély a főoltárral azon részen van, honnan a két torony emelkedik kívül fölfelé, holott közönségesen a bejárat szokott a torony alatt elvonulni. A hajók keresztetése fölött emelkedik a kupola s nyitja meg ablakait a felülről beömlő napsugár fényének. Sok mellékhelyisége van, mégpedig a sekres-

& C. »HABIG« s »BORSALINO« kalapokban egyedüli raktár.
 Tavaszi angol mellényekben, felöltőkben,
 gummi kabátokban nagy választék.

Folytonos ujdonságok nyá k k e n d ő k b e n .

TAVASZI UJDONSÁGOK megérkeztek

ROTHM. utóda kalap s urí divat üzletébe.

Férfi fehérneműk méret után a

leggyorsabban és a legbiztosabban készíthetők

1564

A világhírű »Fownes« angol és különleges női francia keztyűkben, továbbá »Humanie« védjeggyel ellátott amerikai cipőkben, különleges angol s pesti cipőkben egyedüli raktár

nak a nép tudatlanságból. Ezen is lehet segíteni törvényhozásilag és társadalmi uton is. Faluhelyen a közigazgatás számai meglazultak s a népmivelés talpkövei, az iskolák — hiányzanak. Ilyen helyen a különböző — izmust terjesztő népbolondító apostolok termékeny talajra találnak. És ha egyszer ezek az elvek valahol gyökereit verték, ott a józan ész mit sem használ már.

Fejlettebb kulturát, minden községbe iskolát kell állítani. Erélyesebb közigazgatást, ott ahol arra szükség van.

És a községek vezető szellemeitől a lelkes, tanító, jegyző stb.-től több éberséget, több ügybuzgalmat nem a maguk, de szeretett hazánk érdekében. Hanem mindaddig, míg a törvényhozás kellő számu iskoláról nem gondoskodik, amíg azok vezetőinek csak koldus alamizsnát nyújt, addig szó sem lehet kulturális fejlődésről. A jegyzők fizetését az utóbbi években csaknem megkétszerezték, a papok és tanítók, különösen az utóbbiak helyzete a legtöbb helyen szánalomraméltóan silány.

Nem szabad e kérdések fölött egyszerűen átsiklani, nem szabad vállat vonogatni, hogy: majd később, hiszen ráérünk arra még, mert ez a kérdés enyészetet, pusztulást hord méhében.

A Pató-páloskodás miatt elpusztul az ezeréves Magyarország, ha idejekorán nem gondoskodunk parasztjaink megmentéséről.

Akárky. Ez az az ur, a kit senki sem ismer, de aki állítólag Nagyváradon mint képviselőellenjelölt fel fog lépni.

Programja: akármilyen. Politikai multja: akármilyen. Kilátásai a győzelemre: akármilyen csekélyek. A benyomás, melyet fellépése a polgárság előtt kelt: akármilyen kellemetlen. Ő maga: akárki, akárkiféle, akármitéle, csak

legyen hajlandó ama bizonyos jól ismert klikk kezéből a jelöltséget elfogadni.

Hát bizony erre nem mindenkinek van gusztusa.

Nem olyan régi dolog, hogy mikor az egész ország megvetéssel fordult el az abszolútizmus eszközeitől, egyes nagyvárad alakok és lapok tüntettek a kiközösített eszközök iránti lángoló érzelmeikkel. S most ugyanezek az alakok és ugyanezek a lapok toporzékolnak és követelnek Nagyváradnak más képviselőt.

Akinek kell a jelöltség ilyen helyről, csak nyujtsa ki utána a kezét.

Egyszerre azt kiáltják világgá, hogy Nagyváradnak szónok képviselő kell. Tisztelettel kérdezzük: mit értünk eddig a szabadelpvüparti képviselővel? Azután tudomásunk szerint a néhai szabadelpvüpartnak legfeljebb minden ötvenedik tagja volt szónok, mert a szónokok az ellenzék sorában voltak. Miért nem találták fel a képviselő számára a szónoki minősítést akkor? Miért csak most?

Azért, mert most kell valami ürügyet csinálni, a melybe belekapaszkodva Szokolynak ellenjelöltet állítsanak.

Értenők, ha valami elvi álláspontra állának s elvi politika zászlaját bontanák ki Szokoly ellen. De ezt nem teszik. Értenők, ha egyénisége ellen kifogást tudnának tenni. De hiszen becsületességét, jóakarátát, jellemét mind elismerik. Hallottunk mi ama helyekről dicsőreket olyan képviselőkről, a kiknek mindenét dicsérték, csak a jellemét nem emlegették. Mi bajuk van hát most egyszerre Szokolyval?

Az, hogy Szokoly nevével az az irány győz, a mely a klikket összetöri.

Szokoly Tamás maga sem igényli a zsenialitás nimbuszát. Egyszerű polgár a polgárok közül. Neve egy egyszerű zászló. De hiszen volt már hadsereg, a mely egyszerű, csatákban megtépett lobogó alatt tudott győzelmet aratni. Erre sorakozik a nagyvárad 48-as párt is és mikor lobogójára sokat áldozott, sokat küzdött

elnöke nevét írta, ezzel egy élet küzdelmeinek akarja megadni a legszebb elismerést.

Nem Szokoly ellen folyik itt a küzdelem, hanem a klikk hatalmáért. És ez Szokoly mellé állít sokakat, a kik nem is lelkesedtek érte, a kik nem is tartoznak pártjához. Már azt nem lehet engedni, hogy a liberálisból hol alkotmánypártivá, hol Bokányistává, hol Kreutzerli-pártivá vedleni kész eilemek a maguk önző céljai fedezésére átadják Nagyvárad mandátumát egy Akárkynek.

Az új államtitkár. A király a pénzügyminiszter előterjesztésére Déry Zoltán, volt főispánt pénzügyminiszteri második államtitkárrá nevezte ki.

Goluchovszki állása. Bécsből az ott idéző magyar delegátusok köréből érkezik a híre annak, hogy *Goluchovszki* gróf a magyar delegáció előtt Magyarországot érdeklő fontos kijelentéseket akar tenni. Egy a koalíció politikájához közel álló lap már tegnap hirt adott erről abban a formában, ahogy Goluchovszky gróf a magyar válságba való beavatkozásnak vádjára amint az felmerül azonnal fog felelni még pedig *a leghatározottabban kifogja jelenteni, hogy nem avatkozik belé a magyar ügyekbe.* Ha ez a nyilatkozat, mint a forrás jól értesült voltánál fogva biztosra vehető valóban el fog hangozni, a magyar delegátusok körében uralkodó nézetek szerint, teljesen új irányt adhat a külügyminiszter kérdés megítélésének.

Mert, ha megdől a súlyos vád, hogy ellenünk intrikált megmérhetlen felelősséget vesz magára az a delegatus, a ki mégis felforgató taktikával akarna az egyéni érteinek ebben az esetben érvényt szerezni, annak dacára, hogy Goluchowski külpolitikája ellen nincs okunk doronggal menni, mert Goluchowsky a Balkánon új államok veszélyes szövetkezésének alakulása ellen küzd, ezzel pedig nem vét a magyar érdek ellen, melyet ilyen új Balkáni alakulások válságos új helyzetbe hozhatnának.

tyén kívül említésre méltó a régiség és levéltár, hol több emléktárgy, czimerek s különösen értékes ezüst és ágyuércz szerelvények találunk jó helyet, továbbá kisebbes oratorium, mely a főoltár lezke oldala fölött nyújt betekintést a templomba. (Legérdekesebb azonban a sirbolt helyisége, mely az evangelium oldal felől való kereszthajó alatt épült. Lejárata kívülről nyílik hatalmas vasajtóval, s bolthajtás iveri szintén szabályos kereszt alakot képeznek. A sirboltban kis oltár is van, s ezelőtt a templom építőjének sirja a boldogult czimeivel bevészt márvány lappal.

Frimont János mint közhuszár kezdette pályáját. Több csatában vett részt, bátor katonára volt s emelkedése gyorsan történt. Magasabb állásaiban jó hadvezérnek is bizonyult, s így király és császára haditanácsa elnökévé tette. Élete a francia forradalom és a napoleoni háborúk mozgalmában tölt. Alsó Lotharingiában született ugyan, de a csehországi és németalföldi háborúkban való részvétel után emlékeztét mégis Olasz és Magyarországon hagyta hadvezéri tetteivel. Változatos életében volt alkalma megismerni szép hazánkat, melyet meg is kedvelt s igazi honának is tekintett.

Több magyar városban állomásozott, így 1805-ben Debreczenben mint tábornok, majd az ez évi olaszországi háború befejeztével, melyben Károly főherczeg fővezérlete alatt harczolt, mint dandárparancsnok Kőszegre jött s ott maradt 1809-ig.

Megörökítette Frimont nevét az az emlékoszlop, melyet 1897-ben Győr vármegye és közönsége a kismegyeri hősök számára emelt. A francia forradalom leverése után nemzetének és dicsvágyának kielégítésére törekvő Napoleon minden országgal kikezdett s míg a spanyolokkal szemben az erőszakosság volt eszköze a francia glóár elismertetésére, addig a régi nagy névvel ékes I. Ferencz német-római császár és magyar király ellen népeit akarta föllázítani, hogy azok segítségével terjeszse ki hatalmát föléjük. Ez volt a célja Bécsbe való bevonulása után Schönbrunnból a magyarokhoz intézett proklamációjának. A magyarok nem mentek lépre. Magyarország felé vonuló Napoleon ellen nemesi fölkeléssel segítette a magyar nemzet királyát. A fővezér Károly főherczeg volt. A francziák és magyarok farkas szem néztek egymással a Duna két partján. János főherczeg Olaszország felől vonult Károly

segítségére. József főherczeg pedig a magyar insurrectió élén Győr és Pápa táján erősítette a vonuló sereget. Több kisebb csatározás után Napoleon a hadi történetben pártját ritkító vállalattal egy éjjel átszállította 172 ezer emberből álló seregét a Dunán. Rávetette magát Károly seregére, de visszavetették. Másnap Károly támadott, de heves küzdelem után vissza kellett vonulnia, mert a francziák 60 ezer emberrel tulsúlyban voltak s János főherczeg seregével s az insurrectióval a csata után érkezett meg. Napoleon győzött, de ilyen nehezen nem igen vivott még ki győzelmet. E mérközés Győr melletti epizódjáról olvassuk Frimont nevét »a kismegyeri major hős védelmezőinek emlékoszlopán:

1809. június 13. és 14. itt és a közvetlen közelben küzdöttek ő cs. és kir. fenségeik János és József főherczegek, Frémont, Jellachich, Collorodo, Alvinczy és Mecséry cs. és kir. altábornagyok, Meskó felkelő tábornok és a hősként elesett Hummel alezredes gráci Landwehr-zászlóalj parancsnok vezénylete alatt az osztrák-magyar hadseregnek és a magyar nemesi felkelésnek 39.600 vitéze I. Napoleon császár francia hadseregének Eugén alkirály ve-

Mit igyunk? hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvszer. Elsősorban az I-sőrendű természetes szénsavas natrontartalmu ásványvizet a MOHAI

ÁGNES-

FORRAS-t, mely ideges gyomorban, légső-, tüdő- és hólyagbántalmak eseteiben 26 év óta kitűnő eredménnyel használtatik és ragályos betegségektől, mint typhus, cholera megkíméltettek azok, akik közönséges ivóvíz helyett a bacteriummentes mohai Á g n e s f o r r á s vízzel éltek.

Számos orvosi szaktekintély által ajánlva. Elismerő nyilatkozatok a forrás leírásának ismertető füzetében olvashatók. Háztartások számára másféltiteresnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű, mesterségesen szénsavval telített viznél, sőt a szódaviznél is olcsóbb, hogy az Agnes-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse és hogy bárki által olcsón beszerezhető legyen, már a vidéki nagyobb városokban is lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismertető füzeté ingyen kapható. A forráskezelőség. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben, Főraktár: **Kiss Károly** úrnál Nagyváradon. **Kedvelt borvíz!**

Bizzunk a vezérekben és a delegátusokban. Nem a kormány delegációja ez a mostani, hanem a permanens parlamenté, a nemzeti többségé, a kik pedig könnyelmű taktikába szeretnek beugrani, azok a nemzet ügyének régi ellenségei. A mi leszámolni valónk még maradna Goluchowski számláján, azt, ha nem időszerű, nem tanácsos most erőszakolni azok ugratásának engedve, akik csak az alkalmat lesik, hogy intrikáikkal a nemzeti parlament és kormány ügyét most komplikálják.

A politikai helyzet. *Wekerle* Sándor miniszterelnök csak hétfőn hagyja el Bécsset, de azért még hétfőn is részt vesz a külügyi albizottság ülésén. Hétfőre egyébként *Apponyi*, *Andrássy*, *Kossuth* és amennyiben egészségi állapota megengedi *Polónyi* is Bécsbe készülnek. *Goluchowski* e hó 19-én, kedden adja az első delegáció-estélyt, amelyre természetesen valamennyi magyar és osztrák delegátus hivatalos. A függetlenségek még Bécsbe utaztak előtt megállapodtak abban, hogy nem vesznek részt az estélyeken.

Barabás most oda nyilatkozott, hogy az udvarias meghívás visszautasítása tapintatlanság volna. *Okolicsányi* László és *Eitner* Zsigmond viszont kijelentették, hogy nem tartják megengedhetőnek a külügyminiszter vendégszeretetének igénybevételét akkor, a mikor a delegációban szenvedélyesen támadják.

Apponyi csütörtökön részt vesz a Tereziánium vizsgálatán.

Wekerle és *Beck* Wladimir báró a kvótakérdésben hosszabb tanácskozást folytattak. E hó 18-án az osztrák, 19-én a magyar kvótabizottság ülészik.

A magyar delegációból.

A hadügyi albizottság tárgyalása.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság hadügyi albizottsága ma délelőtt 10 órakor *Barabás* Béla elnökle-

tével folytatta tanácskozásait. Jelen voltak a közös miniszteriumok részéről: *Pitreich* Henrik lovag közös hadügyminiszter, *Urbán* Ferdinánd ezredes, *Klingspor* Armin báró őrnagy, *Borotha* Simon százados, *Krobotin* Sándor lovag tábornok, *Okrugicz* Márk osztályfőnök, *Meixner* Hugó vezérőrnagy, *Dobruczki* Ferencz miniszteri tanácsos, *Bauer* Ferdinánd, *Eschler* Emil és *Volter* Ernő ezredesek, *Kandelsdorter* Károly alezredes, *Werlebs* Ottó százados, *Tholdalaky* gróf főhadnagy és *Treidler* János tábornok hadbíró; a magyar kormány részéről: *Wekerle* Sándor miniszterelnök és *Fekeltalussy* Lajos honvédelmi miniszter.

Napirend előtt *Semsey* László szóvá teszi a Tisza-kormányának a hadügyminiszterrel létrejött azon megállapodását, hogy a tisztán törvényhatósági kaszárnyákon a felírás csak magyar lesz, a kincstári épületeken pedig magyar és német. Ez a reform Budapesten keresztülvitetett, de a periferiákon még nem. Meg van győződve, hogy a közös hadügyminisztert e részben mulasztás nem terheli, de közegeit bizonyára. Utal pl. Kassára, a hol a katonai épületeken német a felírás. Kéri tehát a közös hadügyminisztert, legyen szives e tekintetben a saját hatáskörében intézkedni.

Pitreich Henrik lovag közös hadügyminiszter *Semsey* felszólalása után megjegyzi, hogy a kaszárnyafelírások stb. tekintetében a m. kir. kormánnyal tényleg megállapodások jöttek létre, melyeknek keresztülvitele megfelelő alkalmakra tartatott fenn. A miniszternek azonban gondja lesz arra, hogy ezen ügy rendeztessék.

Okolicsányi László előadó mielőtt a rendes költségvetésre áttérne, előterjeszti a Hoitsy Pál javaslata alapján megszüvegezett határozati javaslatot.

Az albizottság e szövegezést észrevétel nélkül egyhangulag fogadta el.

Ezután tételenként tárgyalták a hadügyi költségvetést, többen szólaltak fel s megszüvegezték az egyes tételeket.

zénylete alatt álló 40.000 harczosa ellen. Mindkét részről az elesett vitézek száma 3031.

Leirjuk-e a »népek csatáját« Napoleon ellen Lipcse mellett, hol a maga ellen kihivott orosz-porosz-osztrák-magyar szövetségnek V-ik hadtest osztrák-magyar csapatait Frimont vezényelte? Napoleon hatalma letört, I. Ferencz osztrák császár és magyar király pedig méltán jutalmazhatta vitéz katonáit és hadvezéreit.

1827. szeptember 14-ikén kelt királyi leirat érkezett a nagyváradi »deák káptalanhoz«, mely elmondja, hogy kiküldi a káptalan által megjelölendő tagját kis rhédei gróf Rhédey Lajos főispánnal, mint homo regiussal Frimontnak királyi adományval való kitüntetésére. Annak a Frimontnak, kinek jeles szolgálataiért, vitézségeért, uralkodójához való hűségeért 14 rendjel és czim között már régebben magyar nemességet is adományozott I. Ferencz magyar király. Frimont ez adománylevél értelmében magyar földesur is lett. Megkapta ugyanis a következő királyi kamarai birtokokat, úgy mint Palotát, Sztrákost, Drazsestet vagy másnéven Drákcsekét, Kopacselt, Szurdokot és Sergest, — melyek között Palota ezen helységek

feje, — s egyszersmint minden királyi just azok hasznóvételével, úgy mint mivelő és miveletlen szántóföldekkel, rétekkel, legelőkkel, fű és széna termő helyekkel, erdőkkel, cserés és ligetes hegyekkel, dombokkal, völgyekkel, szőlő hegyekkel, hegybeli jussokkal, vizekkel, folyó vizekkel, halas tavakkal, halászatokkal, rekesztékekkel, tavakkal, vizitolyásokkal, kertekkel, malmokkal, malom házakkal, ahozvaló helyekkel együtt, serfőző házakkal, korcsmákkal, mézsárszékkel azon határok és kiterjedések szerint, amint a szóban forgó helyek resignatiója után költ határjárások mutatják.

Frimont János, antrodocói herczeg, osztrák gróf, magyar nemes és földesur birtokain virágzó élet támadt s birtokai fején hálából templomot épített, itt akart pihenni.

Páduai szent Antal napja után való vasárnap bucsu van évenként Ujpalotán. Imádkoznak azokért, kik a hazát, háboruban védelmezték, népünkkel jót tettek s Istennek fényes házat emeltek!

Mellau István.

Az általános megelégedés m. tisztelt vevőink részéről azon kellemes helyzetbe juttatott, hogy raktárunkat megnagyobbítva a nyári-divat minden különlegességeivel felszerelhezzük. **Oriási választék grenadin, pouplin, delin, zerifek, ruha vásznak, szepességi vászon árúkbán napernyők, szőnyegekben és Kosmanosi mosó árúkbán.** **A villanyos vasut megálló helye** a vasut és Kolozsvári-utca felől. Telefon: 615.

1268.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

Hosszu idő óta nem volt oly zajos közgyűlése Nagyvárad város törvényhatóságának, mint a mostani. Ezelőtt csak a politikai kérdések okoztak olyan zajos jeleneteket, mint a tegnapi tanácskozáson előfordultak.

A fizetésrendezés kérdésében a részletes tárgyalásnál minden egyes tisztviselő állás dotációja felett seregestől jelentkeztek a szónokok. S nem egy kiméletlen szó hangzott el, amit ennél a kérdésnél nem vártunk, mert azt hittük, hogy csak a politika képes ennyire felizgatni a városatyákat.

Több alkalommal bábeli zürzavar is keletkezett, amit az izgatott hangulatnak s részben annak lehet tulajdonítani, hogy az elnöki teendőknél nélkülözték a kellő gyakorlatot.

Igy esett meg, hogy a mérnöki állás dotációjánál a kisebbség akarata döntött, mert nem lehetett megérteni a feltett kérdést.

Csak ezzel menthetjük azt a kellemetlen incidens, hogy amikor dr *Molnár* Imre, a törvényhatóság ezen nagy tudású, köztisztviselőben álló, önzetlen tagja a tévedésre fel akarta hívni az elnököt főispán figyelmét, tőle megvonta az elnök a szót. A további tapintatlanság pedig ott csucsorodott ki, hogy ugyanakkor más bizottsági tagot nemcsak szóhoz engedett, de meg sem kísérelte annak megakadályozását.

Egész délután csak 20 tisztviselő fizetését állapították meg, de már is bővelkedik a fizettségmegállapítás, a mérnöki dotáción kívül is abszurdumokban.

Ilyen törvénnyel ellenkező dolog pl. az árvaszéki ülnök és közgyám egy osztályba helyezése. Az árvaszéki ülnöknek ott lenne igazság szerint a helye, ahol a másik árvaszéki ülnök van, aki ez idő szerint *megbízásból* helyettes elnök. Ezért lehetett volna éppen úgy kárpótolni a helyettest, mint pl. a főkapitányt, vagy főjegyzőt.

A tárgyalások további folyamán látni fogjuk, hogy a kisebb tisztviselők érdekét is szíven hordja-e úgy a törvényhatóság, mint a főbb tisztviselőket.

Annyi bizonyos, hogy ha a városatyák az eddigi érdeklődéssel tárgyalják a még hátralevő ügyet, a jövő hét vége felé jutnak el a közgyűlés bezárásához.

A tegnapi közgyűlés lefolyása a következő volt:

Glatz Antal főispán elnökölt.

Jelen voltak:

Bozóky Béla, *Frölich* János, *Hlatky* Endre, *dr Hoványi* Géza, *dr Kazay* Kálmán, *dr Konrád* Márk, *Kiss* Dávid, *Mezey* Mihály, *dr Molnár* Imre, *Nozák* Rezső, *Schöpf* Ágoston, *Sipos* Orbán, *dr Stokker* József, *dr Várady* Zsigmond, *dr Adorján* Emil, *dr Altmann* Jakab, *Balogh* Döme, *Beczka* Lajos, *dr Berkovits* Ferencz, *Czeplédy* Sándor, *Czeplédy* Jeremiás, *Cser* János, *Fényes* Manó, *dr Kecskeméti* Lipót, *dr Radó* Ignác, *Schvartz* Izidor, *Schütz* Albert, *Stern* Herman, *Széles* Lajos, *dr Vucskics* Gyula, *Weisz* Károly, *Feldmann* Izidor, *dr Friedländer* Samu, *Gábel* Jakab, *dr Tóth* Ferencz, *dr Weisz* Márton, *Weisz* Ernő, *Bognár* Sándor,

Kenyeres és Engländer

divatárúháza

Szent László-tér 1.

Vasutasok szállítói.

Fleischacker Gyula, dr Gyémánt Jenő, Huzella Gy., dr Kurländer Ede, dr Mihelfi Lajos, Molnár Lajos, Nyiri György, Rendes Vilmos, Rendes Szidor, dr Sonnenfeld Zsigmond, dr Schweiger Ede, Rimler Károly, dr Istvánffy István, Juricskay Barnabás, dr Cseresznyés Albert, Gerő Armin, Komlóssy József, Lukács Ödön, Dus László, Tóth Márton, Sztarill János, Szántó Lajos, dr Baróthy Akos, Kőszeghy József, Ragány János, Szűts Géza, Markovits Sámuel, Papolczy Ferencz, Jablonszky Emil.

A városi tisztviselők fizetésrendezésének a részletes tárgyalását kezdték meg, a szervezeti szabályzat idevonatkozó szakaszainak előterjesztésével.

Gábel Jakab a működési pótlékokat törleendőnek tartja, s e helyett a fizetést egészítse ki.

Dr Molnár Imre ellenkező véleményben van s ezt kellő érvekkel indokolja.

Lukács Ödön szintén a működési pótlékok meghagyása mellett érvel. A tanácsstagok egy osztályban vannak, de a főjegyző, főkapitány és főmérnöknek, külön teendőikért kell a működési pótlék; ép így van a rendőrbiztosokkal, akik a velük egyrangúakkal szemben külön éjjel is dolgoznak s részükre ezért kell a működési pótlék. Vagy külön osztályt kell ezeknek csinálni.

Dr Kurländer Ede szintén a működési pótlék ellen van.

Rimler Károly polgármester védi a javaslatot. Kijelentést tesz arra nézve, hogy a tisztikar hajlandó a nyugdíjhozjárulás százalékának telemelésére javaslatot betervezni, hogy e czímen újabb teher ne háruljon a városra.

Schwarz Izidor indítványozza, hogy az egyes hivatali állások dotációjának megállapítását a kisebb fizetéseknél kezdjék s úgy menjenek felfele.

Az indítványt nem fogadták el.

Ezután rátértek az egyes fizetések megállapítására.

A polgármester fizetésénél Balogh Döme a lakpénz leszállítását kívánja.

Moskovits Farkas még többet adna a polgármesternek. Oriás zaj keletkezett erre. Moskovits Farkas azzal fejezte be beszédét, hogy főpolgármesteri állást kellene rendszerezíteni (Zaj.)

Dr Kurländer Ede megszavazza a fizetésjavítást, de az 1600 korona működési pótlék helyett ez összeget mint személyes pótlékot adná meg.

Cseglédy Jeremiás eltogadja ezt az indítványt.

Dr Stokker József teljesen osztja a Kurländer szavait. A polgármester 10 százalék fizetésjavításban részesülne. A kisebb fizetésűek ezt soha nem érik el. Oda kell törekedni, hogy az emelkedés mindenütt arányos legyen.

Dr Molnár Imre nem tartja magasnak a polgármester részére felvett összeget. Váolja a állás kiváló fontosságát. A nyolcz heti szabadidő sem sok.

A tanács javaslatát elfogadták.

A II. osztályban a főjegyző, főkapitány, tanácsnokok, főügyész, főszámvevő, árvaszéki elnökhelyettes és főmérnök fizetése 4200, lakbér 800 kor., s ezenkívül a főjegyző, főmérnök és főkapitány működési és személyi pótlékot kapnak.

Balogh Döme a működési pótlékot személyi pótlékként adná meg s mostani személyi pótlékot, 2000 koronát töröljék a főmérnököktől.

Dr Radó Ignác csekélynek tartja a főmérnök részére most felvett összeget is s ezért elfogadja a javaslatot.

Dr Stokker József a főügyész, főorvos működését éppen oly fontosnak tartja, mint a főmérnökét, azért az alap egyforma legyen. De

a külön munkákért a főmérnöknek 2000 kor. személyi pótlékot adjanak. Ez elég; ne adjanak 3000 koronával többet a főmérnöknek, mint a többi hasonrangu tisztviselőnek.

Dr Várady Zsigmond még több fizetést is adna a főmérnöknek, aki teljes rokonszenvét bírja s akitől el van ragadtatva. De nem az a kérdés, hogy Kőszeghy mit kap, de hogy más később mit fog kapni. A főügyész és főorvos szintén megérdemelte nagyobb fizetést, de ebből nem az következik, hogy a főmérnöknek se adják meg az eddigit. Mert ne felejtsek el, hogy a főmérnök már is 7000 koronát kap. Ha Stokker a főügyész és főorvos fizetésének még további emelését indítványozza, ő azt is megszavazza.

Rimler Károly rámutat, hogy a főmérnöknek most 7000 korona a jogos dotációja, ebből nem lehet semmit elvonni. Legfeljebb 1000 koronát lehet a mostani javaslatból leutni.

Hoványi Géza tételenként kimutatja, hogy miből van a mostani jogos 7000 korona.

Rimler Károly szintén részletesen szól s azt mutatja ki, hogy a főmérnöktől az eddigi 7000 koronából 600 koronát, amit a vízvezetékől kap, le lehet vonni s ezen kívül azt az 1000 koronát, amivel a pénzügyi bizottság pótolta a tanács eredeti javaslatát.

A tanács javaslatát változatlanul elfogadták.

A II. ik fokozatnál Gábel Jakab atiszti alügyészt kéri a 4-ik osztályból a 3-ikba áttenni.

Dr Hoványi Géza az árvaszéki közgyámot és az alszámvevőket a 4-ikkől a 3-ikba tegyék át s az első alszámvevőt, mint főszámvevő helyettesét 600 korona működési pótlékkal dotálják.

Dr Kurländer Ede a két pénztárt a városnál feleslegesnek tartja. A főpénztárnoknak miért van 800 kor. személyi pótléka.

Rimler Károly védi a javaslatot s igyekszik kimutatni, hogy méltányos a főpénztárnoknak a személyi pótlék. A betervezett javaslatot eredeti alakjában kéri elfogadni. A tiszti ügyészt, közgyámot és az alszámvevőket ne helyezték magasabb fizetési osztályba.

Gábel Jakab és Lukács Ödön felszólalásai után

dr Molnár Imre az alszámvevőket nem helyezné előbbre, de 300-300 korona pótlékot adna nekik. Nem találja helyesnek, hogy amíg a főmérnök 800 koronát kap, az utána jövő mérnöknek felét se adják. Ezt igazságosan pótolni kell.

Dr Vucskics Gyula pótlékok ellen szól, különösen a személyes pótlékokat ellenzi.

Dr Kecskeméti Lipót az adópénztárnoknak is kér személyi pótlékot.

Rendes Vilmos a főpénztárnok felvett személyi pótlékot megosztani javasolja; 300-at adjanak belőle az adópénztárnoknak.

Balogh Döme a mérnöknek 600 korona működési pótlékot, az építőmesternek pedig 600 kor. személyi pótlékot javasol.

Dr Stokker József nem különbözteti meg a főpénztárnokot és adópénztárnokot, sőt utóbbinak több dolga van. Indítványozza, hogy a főpénztárnok mindenben legyen egyenlő; ha nem fogadják el, a főpénztárnok 800 korona működési pótlékát osszák meg az adópénztárnokkal.

Sipos Orbán az alügyészt és közgyámot magasabb osztályba helyezné, az alszámvevőket együtt. Az adópénztárnoknak is olyan pótlékot adjanak, mint a főpénztárnok.

Ragány János felvilágosításokkal szolgált. Hosszabb vita keletkezett a kérdés feltevésénél, amelyet komplikált a sok irányú indítvány.

A tanács javaslatát változatlanul nem fogadták el.

A főpénztárnok működési pótlékát 800-ról 500 koronára szállították le.

A helyettes alszámvevőnek 600 kor. pótlékot szavaztak meg.

Az adópénztárnoknak 300 kor. működési pótlékot szavaztak meg.

Az alszámvevőket és közgyámot a 4-ik osztályból a 3-ikba helyezték át.

Az alügyészt a 4-ik osztályból a 3-ikba tették át.

Dr Molnár Imre felszólalt, hogy a mérnöki állásnál nem értették meg a kérdést s azért kéri, hogy adjanak alkalmat, miszerint a közgyűlés igaz akarata nyilvánuljon meg.

Dr Adorján Emil kéri, hogy újból tegyék fel a mérnök fizetésének kérdését.

Elnöklő főispán sajnálja, de nem tetheti fel újból a kérdést. Csak ha önálló indítvány tesznek, reperálhatják a dolgot.

Bordé Ferencz rámutat, hogy a többség kívánságára újból már szavaztak máskor is. A többség akarata az irányadó.

Rimler Károly az új szavazást ellenzi.

A főispán a kérdés újból leendő szavazásra bocsátását megtagadta.

Az idő előre haladván, a többség a tárgyalást héttől délutánra halasztotta.

Előfizetési felhívás,

A keresztény Magyarország nagy nemzeti ideáljainak tulipánjegyében lépünk át egy új évnegyed friss, tavaszi barázdáiba. Tizenkét esztendő multunk folyamán a fejünk fölött elshant éveknek soha egyetlen egy szakát sem köszöntöttük annyira bizalomteljesen s a becsületes küzdelem munkasikerének oly erősítő öntudatával, mint ezt a mostani évnegyedet. A liberális korrupció kapuja, a mely ellen nehéz tusákat vívtunk mi is kereszties lobogónk alatt, végre bedőlt s a magyar közéletet tisztító, megedző légáramok járják át.

A nemzetek sorsát intéző Gondviselés, a magyarok Istene próbára tette a mi hűségünket s most a megaláztatások után lélekben megjutalmazta mindazokat, a kik a közélet különböző csatasoraiban megállották helyüket. Mi tollal küzdöttünk s hogy jó harcot harcoltunk nemcsak közönségünk ragaszkodása, s kivált az korszak örömnapijában megnyilatkozó szimpátiája igazolja, hanem a közéletnek, főként a keresztény mngujhódás vesződséges munkálkodásával előkészített hatalmas etikai nivóemelkedése első sorban. A mi zászlónkat lobogtatják, ma a közélet méltó, igazi vezérei s akik a fórumon dominálnak, azokat az elveket hirdetik a melyekért a mi sajtónk munkáit valaha tömlőzre vetették az igazság hóhérai.

Változott az idők járása. Mi azonban a régiak vagyunk. Lapunk csonkítatlan egészében az, ami tizenegy esztendőn keresztül volt. Valljuk, amit *Prohászka* Ottokár székesfejervári püspök ajkáról is hallottunk legutóbb, hogy nekünk a sajtó nem üzérkedő vállalkozás, hanem élethivatás. És ezt a fenkölt missiót lelkünk egész idealizmusával; legjobb erőnkhez képest, tollunk minden becsületes iparkodásával, következetesen iparkodunk betölteni.

Ideülünk az erkölcsileg és vagyoniilag erős, hatalmas keresztény Magyarország.

Zászlónk a Mária-lobogó, rajta a kereszt s a keresztien tulipánkoszoru.

Fegyvereink a régiak. Nyílt sisakkal küz-

A Mezei-féle

női- férfi- és gyermekdivat üzlet áruraktárának eladása

megkezdődött.

Sas-szálloda épületében.

Berendezés eladó.

dünk, a *tisztességes sajtó harczmodorában*. Szenzációkat nem hajhászunk. Pletykákban nem utazunk. Személykultust nem üzünk. Sem mások hiúságát nem kamatoztatjuk, sem mások gyöngéiből hasznot nem huzunk. Elszánt harczunkban joggal számítunk a katolikus társadalom *szellemi és anyagi támogatására*.

Bizalommal kérjük előfizetőink támogatását, az előfizetési pénzeknek, valamint az esetleges hátralékok beküldését.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 *

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 *

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 *

A TISZANTÚL szerkesztősége és kiadóhivatala

UJDONSÁGOK.

Nagyvárad—Püspökfürdő—Féliczfürdő.

		S z e m é l y v o n a t				
Nagyvárad állomás	ind.	8.03	10.05	2.26	4.44	8.44
Várad-Velence	>	8.12	10.15	2.38	4.55	8.55
Rontó	>	8.28	10.29	2.52	5.09	9.08
Püspökfürdő	>	8.38	10.40	3.02	5.19	9.18
Féliczfürdő	érk.	8.50	10.52	3.14	5.31	9.30

Féliczfürdő—Püspökfürdő—Nagyvárad.

		S z e m é l y v o n a t				
Püspökfürdő	ind.	8.38	10.40	3.02	5.19	9.18
Féliczfürdő	>	8.55	10.57	3.19	5.34	9.34
Rontó	>	9.02	11.04	3.26	5.51	9.41
Várad-Velence	>	9.15	11.17	3.39	5.54	9.55
Nagyvárad állomás	érk.	9.25	11.27	3.49	6.04	10.55

Az indulási és érkezési adatok középeurópai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perzig terjedő idő feleke számmal van jelölve.

Időszerű rigmusok.

I.

Katona uramék
Nagy a bánat,
Mert észre ujjonozot
Soroznának.
De a legények száza
Kint van Amerikába —
Biz ez nagy baj!

III.

Villamos vasutról
Zeng a strófa,
Megtörtént az első
Katasztrófa.
S ami — sajna — megeseit:
Nem az utolsó eset —
És ez nagy baj!

III.

Somogyi ur busan
Konstatálja:
A közönség nem jár
A színházba.
Szegény feje mit tehet:
Szidja a nagy meleget
S meggy Msucsára.

IV.

Vig élet folyik a
Czukurászdákban.

El se tagadhatjuk
Megint nyár van.
Nagy a meleg, nagy bizony
Jön az uborkaszezon,
Jön a czápa . . .

—liga.

* **Urnapi körmenet a Szent László-templomban.** Az urnapi magasztos isteniszteletet és a körmenetet, az ősi szokáshoz hiven ma, vasárnap tartják meg a Szent László templomban. Nagy egyházi pompával megy végbe itt is az ünnepély. A négy lombsátor az oltárral, mint minden évben, most is a városház és a gör. kath. püspöki palota kapui előtt, a szt. László templom déli oldalán és a Molnár ház előtt van felállítva. Az ünnepélyes szent misét és a körmenetet *Fetser Antal* felszentelt püspök, a szent beszédet pedig dr. *Lestyán Endre* theol. tanár tartja. Kedvezőtlen idő esetén a körmenet ismét elmarad s a szertartásokat a templomban tartják meg. A szép egyházi ünnepély a Szent László-templomban is reggel 3 órakor veszi kezdetét.

* **Még egy igazságtalanság.** A városi tisztviselők fizetésjavításáról szóló javaslat 4-ik osztályáig jutott el eddig a törvényhatóság. Előreláthatólag itt is lesznek felszólalások. Az ötödik osztálynál különösen kihívja a kritikát az adópénztári ellenőr beosztása. Ugyanis amíg a közpénztárnok és adópénztárnok egy osztályba (a 3-ik) vannak sorolva, addig a közpénztári ellenőr a 4-ik, az adópénztári ellenőr pedig a ötödik osztályba vannak sorolva. Ezt az aránytalanságot és igazságtalanságot a tanács sem tudja kellőleg megindokolni, s különösen a pénztárnoki állások behelyezése mutat rá élesen erre a kétféle mértékre. Ha a két pénztárnok egy osztályba tartozik a tanács szerint is, ugyancsak egy osztályba kell sorozni a két ellenőrt is.

* **Bucusi Palotán.** Közeli Ujpalota községben a bucsu évenként a Szent-Antal napját követő vasárnap tartják meg a templomban. Szent Antal napja az elmúlt héten volt, s így ma, vasárnap lesz Palotán a bucsu, a melyen ugy Nagyváradról, mint a környékről sokan vesznek részt. Az ünnepélyes szent misét *Grócz Béla* kanonok, a prédikációt pedig *Mellau István* főreáliskolai hntanár tartja.

* **Szokoly ellenjelöltje.** Hirt adtunk napokkal ezelőtt, hogy dr. *Radó Ignác* ügyvéd hajlandó volna Szokolyval szemben a jelöltséget elvállalni. Azóta a volt haladó párt próbálkozott többfelé, komolyabban számbavehető egyénekkel, mint dr. *Beöthy Lászlónál* és *Hoványi Gézánál*, ők azonban a megtszítettetésből nem kértek. Így mégis csak *Radó* maradt, a kiről tegnap befejezett tényként beszélték, hogy barátai mégis csak felkérték a jelöltség elfogadására s ő mégis csak elfogadta a bizalmat.

* **Uj anyakönyvvezető helyettesek.** A belügyminiszter Biharvármegyében a rojti anyakönyvi kerületbe *Beczkay Emil* segédjegyzőt, a bakonszegibe *Biró Gusztáv* bakonszegi lakost, a kétzibe pedig *Egri Aurél* segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki őket és a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

* **Aszfaltozás a vasuti posta előtt.** A főmérnök tegnap előterjesztést tett a tanácsnak a pályaudvar melletti posta előtti térnek

aszfalttal leendő burkolása tárgyában. A főmérnök véleménye szerint az aszfaltozás az említett helyen folytatható. E munkálatok költségeit a város előlegezheti és az állam azt meg fogja téríteni. E véleményével kapcsolatosan előterjesztést tesz a főmérnök az iránt is, hogy a pályaudvari posta előtt lévő lépcszerítés eltávolítása tárgyában a kereskedelmi minisztert keresse meg a tanács és a fakerítés helyett megfelelő kőkerítést állíttasson fel az állam. A város szépészetét érzékenyen csorbitó helyiség rendezése bizony idején való. Bizonynyára e jelentésre rövid időn belül meg fog történni a kellő intézkedés.

* **Kinevezés.** A nagyvárad királyi főügyész a nagyvárad törvényszéki fogházhoz *Karsai Lajos* 3 honvédezdrebeli honvédet fogházórré nevezte ki.

* **A Berettyó vizszabályozó társulat új épülete.** Rövid idő mulva ismét egy szép épület fogja díszíteni Fő-utcánknak a vasút felé eső részét. A Berettyó vizszabályozó és ármentesítő társulat tegnap beadványt intézett a városhoz, amelyben kéri, hogy a nemrég épült palotája mellé a fő-utcai részére egy új épületet emelhessen.

* **Uj vámszedő állomások.** Már évek óta húzódik egy városi pénzügyi kérdés a tanács és az államvasutak üzletvezetősége közt. E kérdés pedig, hogy a várost környező falvakból bevezető gyalogjáró és egyéb közlekedő utakon vámszedő bódék állíttassanak fel. Ez alkotmányok egyrésze a vasutak tulajdonát képező területekre lenne építve és ezt kéri engedélyezni a város az üzletvezetőségtől. Ugyazólván formális okok miatt még mindig halasztást szenved ez ügy. Pedig igen helyes volna a város bevételeire tekintettel az ügyet nem sokáig halasztani. A közeli falvakból ugyanis csak azért, hogy a rendes vámházat kiküldjék, mellékutakon hozzák be az árusítók az oly árukat, melyek vámolás alá kerülnének, sőt a mellékutakon állatokat is hajthatnak be s ezáltal veszélyeztetik a város állategészségügyét is.

* **A városi majorépület.** A város tulajdonát képező épületek felülvizsgálata a főmérnök hatáskörébe tartozik. Legutóbbi szemléje alkalmával a városi major épületeit vizsgálta meg. E vizsgálatról tegnap tett a tanácshoz jelentést, a mely nagyon szomorú színben tünteti fel a major épületeit. Ugyazólván minden épületet felsorol kijavítás végett A jelentés szerint az épületek kiigazítása elodázhatatlan.

* **Uj sorsjegyek.** A Magyar Jelszolgálat Hitebank óriási feltűnést keltő művelettel lépett az ország elé. Hazánk leghatalmasabb bankjaival szövetkezve felhívást tett közzé, mely szerint 3%-os nyereségekötvényeinek tulajdonosait felszólítja, hogy darabonként 57 korona lefizetése mellett cseréljék ki f. hó 22-ig kötvényeiket az ezek helyett kibocsátandó új sorsjegyekre. A Jelszolgabank megszünteti a nyereségekötvényeknek amugy is jelentéktelen kamatozását, de e helyett olyan káprázatos nyereségsorsolási tervet állított össze, amely viágszerte ritkítja párját. A sorsjegytulajdonosok 1,000,000, 500,000, 400,000, 300,000, 200,000, 100,000 stb. koronás fő és még számtalan melléknyereségre játszanak. A feltételek akként vannak megállapítva, hogy aki konvertál, az igen lényeges előnyökhöz jut. Az egy nyereségekötvény helyett kiadandó két sorsjegy értéke ugyanis csak 50 koronával nagyobb ezenkívül évenként hat huzáson játszik fenti óriási nyereségekre. Az új sorsjegyek darabonként 140 koronával jegyezhetők is f. hó 22-ig az aláíró helyeken, s ezek fenti nagy nyereségek szintén játszanak névenként három huzásban. Megjegyzendő, hogy az új sorsjegyek a legelső befektetési papirokkal egyenrangúak, tehát feltétlen (pupilláris) biztonságú értékpapírok.

* **Eltűnt gyermekek.** Tegnap számban megemlékeztünk e czímen arról a szerencsétlenségről, mely a margitai Kovács családot sújtotta. Mint már jeleztük, az eltűnt két gyermek közül az egyiket tegnapelőtt megtalálták. Tudósítónk jelentése szerint tegnap a tavat, hol az egyik gyermek hulláját megtalálták, átkutatták és megtalálták a másik gyermeknek, Kovács Józsefnek a hulláját is. Az esetről jelentést tettek a királyi ügyészségnek.

x **Nyári czikkek beszerzésére** a legjobban ajánlhatjuk a **Haász Manó** czéget, hol meggyőződésünk szerint legnagyobb a raktár és legolcsóbbak az árak.

IRODALOM.

Közigazgatási tanulmányok. Ily czímmel nagyobb kötet jelent meg dr. **Istvánffy István** tb városi tanácsnok tollából. Az érdekes és alapos tanulmányra még visszatérünk.

A **»Magyar Szemle«** szépirodalmi, művészeti és kritikai képes hetilap folyó XVIII. évfolyamának 24. száma június 14-én jelent meg a következő kiválóan érdekes tartalommal:

Táltos, A nagy nóta. — Hevesi Sándor, Szaválás és színjátás. (IX.) — Lenau versei ből. (Fordította Havas István.) Szerelmi ünnep — Távolban. — Hervadt róza. — A köd. — Egykor és most. — Nádas dalok. — Nézd a folyót! — A három cigány. — Sándor Ernő Borcza szolgálat története. — K. Csaby Ödön, Tündér Ilona. — Rosegger Péter, Fustel, a mézégntő. (Elbeszélés az alpesi népeletről. Ford. Huszár K.) — Szepessy László, Aradás. — Cholnoky László, Az idegen erő. — Regény: Haneel-Mazzeti Enrica bárónő, Jesse és Mária (20. folyt. Ford. Auer István.) — Marcus, A hétről. (Kürthy György rajzaival.) — Irodalom: Fieber Henrik, Olasz művészet. (Diener-Dénes József, Leonardo da Vinci. — HK., Az egri leány gyűrűk. (Történeti színmű három felvonásban. Irra Prónai Antal.) — Színház: Hamlet-tanulmányok. (Hamlet színésze.) — Hegyi Aranka — Vendéjátékok a Nemzeti Színházban. — Közgazdaság: A Magyar Jelzálog-Hitelbank konverziója. — A szerkesztő üzenetei. — Hirdetések.

EGYESÜLETEK.

A Kath. Kör választmányi ülése.

Tegnap délután tartotta a Kath. Kör utolsó választmányi ülését a szünidő előtt.

Jelen voltak: **Palotay** László elnökle alatt **Dus** László, **Grócz** Béla, dr. **Hoványi** Gyula, dr. **Wimmer** Julián, **Géczy** Lajos, **Böszörményi** Géza, dr. **Krüger** Aladár, **Láng** József, **Szilágyi** Dózsa, **Szeicz** Benő és dr. **Imrik** Gusztáv titkár.

Folyó ügyek elintézése után az irod. és műv. osztály jelentése alapján vigalmi biz. elnökké megválasztották dr. **Böszörményi** Béla ügyvédjelöltet.

A **Szt.-László ünnepély** tárgyában előterjesztett javaslatot elfogadták. A kath. körben az öreg honvédek segélyezésére felállított perselyben 22 K 2 fillért talált a választmány, melyet is **Amánt** Béla honvédegyleti elnökhöz jutattak.

A kath. kör tegnapig a honvédeknek már 32 K 70 fillért küldött, s így az összes eddigi gyűjtés 54 K 72 fillért tesz ki.

A választmány a nyári hónapokban ülést nem tart, az elnökséget megbizta a szükséghez képest az intézkedések megtételével.

A régészeti egylet közgyűlése.

Mint értesülünk, a Nagyvárad *Régészeti és Történelmi Egylet* a jövő vasárnap, június 24-én délután 5 órakor fogja tartani ez évi rendes közgyűlését a muzeum dísztermében. A tárgysorozaton az elnöki megnyitón s a titkár és örök jelentéseinek kívül egy felolvasás is lesz. Nevezetesen dr. **Tóth Szabó** Pál fog előadást tartani *»Szatmári György, váradi püspök 1501-1505.«* czímmel. A titkári hivatal e napokban küldi szét a meghívókat.

A népnevelési egyesület közgyűlése.

A Biharvármegyei Népnevelés Egyesület elnök folyó hó 24-én tartandó közgyűlésére a következő meghívót bocsájtotta ki.

Meghívó.

A Biharvármegyei Népnevelési Egyesület rendes közgyűlése f. hó 24-én vasárnap d. előtt 11 órakor, az egyesület helyiségében (Nagypiaczter közs. polgári iskola épület, földszint 10 ajtó:) fog megtartatni, mely közgyűlésre az egyesület összes alapító, rendes, pártoló és működő tagjait tisztelettel meghívom.

A gyűlés tárgyai:

1. Választmány jelentése az egyesület 1905 évi működéséről.
2. Az 1905 évi zárszámadás s erre vonatkozólag a felmentmény megadása.
3. A folzó évf. költségelérányzat megállapítása.
4. Számvizsgáló bizottság megválasztása.
5. Az alapszabály értelmében beterjesztett esetleges indítványok.

Nagyvárad, 1906 június 15.

Dr. **Miskolczy Ferenc,**
egyesületi elnök.

MULATSÁG.

A Katholikus Legényegylet táncmulatsága.

A Nagyvárad *Katholikus Legényegylet*nek folyó 1906. évi július 1-én, a Sport-téren tartandó nyári mulatságára a rendezőség most bocsájtotta ki a meghívókat. Belépti díj: személyenként 1 K 50 f., család számára 3 K. Felülfizetést köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz a rendezőség. Kedvezőtlen időbeu a mulatság ugyanottan, a Sport-téren, de zárt helyiségben lesz megtartva. Kezdeté este 8 órakor lesz. A táncmulatsághoz a zenét **Pócsi** Laczi bandája szolgáltatja. A fényes sikerének ígérkező mulatság érdekében fáradhatatlan buzgalommal munkálkodik a rendezőség. A legényegylet nyári mulatsága minden évben elsőrendű sikert ért el s az előjelekből ítélve a jelenlegi nem fog az előző évek mögött maradni. A legényegylet vigalmi gárdájából a következők buzgólkodnak különösen a mulatság fényes sikerre jutásában:

Dr. **Krüger** Aladár vig. diszelnök, **Bauer** Nándor, **Bottó** Gyula, **Erdélyi** Sándor, **Fehér** István, **Fülöp** János, **Jörös** Lajos, **Lammel** Lajos, **Nagy** János, **Nagy** József, **Nagy** József, **Tempfli** János, **Tunyogi** Béla.

Iparos ifjak mulatsága. A nagyvárad *ipartestületi ifjuság önképzőegylete* folyó évi július 1-én nyári táncmulatságot rendez a **Karger**-féle nyári mulatóban.

TANÜGY.

Tornavizsga a Rédey-kertben.

(vagy a visszavonhatatlanul utolsó előadás.)

Ezt a czímet azért kellett írnom, mert a múlt évben, amikor a százados tölgyek alatt lefolyt tornavizsgákról irtam, a tantestületek mozgalmat indítottak az ellen a czopf ellen, amely czímmel ezt ölti magára: tornavizsga. És azért az iskolaszék ez idén is megtartotta a tornavizsgát élénk érdeklődés mellett. De még milyen mellett! Tessék elképzelni: oda csődíteni a Rétről, Ujvárosról, Olasziból, Váraljáról és a még távolabb fekvő Velenczéről a gyermekeket (mintegy 800 gyermeket) a Lövdöde szűk helyiségébe csak azért, hogy 2-3 darab gyakorlatot ledaráljanak az iskolák egy — mond egy tagja jelenlétében. Az pedig az elnök volt, **Várady** Mór. A felügyelő-igazgató úgy is hivatalból vett ott részt. Jelen volt még 2-4 szülő is, akik csak azért jelentek meg, hogy a tanítók ellenőrzése mellett is — gyermekeikre ügyeljenek. De volt 200-300 utca siheder, mint néző publikum. S így czirkuszi mutatványokat kellett mutatni a n. é. publikumnak.

Bár egyik laptársunk pár nappal ezelőtt a tanítók nevében felhívta a kiküldött elnök figyelmét az ilyen tornavizsga eltörlésére, a tornavizsgát megtartották.

A jelzett iskolák növendékei egymásután darálták le beszajkolt gyakorlataikat. Bár felegyemezettek voltak a csapatok, tornamester és tanítvány arczán rajta ült a kényszer bélyege. Hibáztatjuk a tantestületet azért, hogy nem világoztatja fel az iskolaszéket az ilyen tornavizsgák helytelenségéről. Vajjon az atyáskodó iskolaszék gondolt-e arra és helyesnek tartja-e azt, hogy Velenczéről fél egy órakor induljanak el azon osztályokkal s este 7 órára érkezzenek haza? Vajjon tudja-e azt az iskolaszék, hogy ezek iránt a vizsgák iránt — a melyek a budapesti országos tornaversenyeknek tökéletlen majmolásai — senki sem érdeklődik? Sok mindenről kellene a tantestületnek fölvilágosítást adnia, a mit el is várunk — az oktatás szempontjából.

Évek óta kisérem figyelemmel ezt a helytelen eljárást. Vizsgák alkalmával fölajdul a tantestület minden egyes tagja, de egyetemlegesen nem emelte még föl szavát. Néma gyermeket pedig az anyja sem ért meg.

A tornaoktatás célja az elemi iskoláknál a testfejlesztés, testedzés. Szabad, gondtalan játszadozás, egy kis katonai rengyakorlat. Ugrás, futás stb. Szóval minden olyan, ami fejlesztőleg hat a testre anélkül, hogy fárasztólag hatna az agyra. Ezt így keresztülvinni, hogy vizsgákon szenzációsabbnál szenzációsabb, képtelenebbnél képtelenebb gyakorlatokat mutassanak be, a melyek fárasztólag hatnak az agyra — nem lehet. Ez régi czopf, amit le kell vetközni.

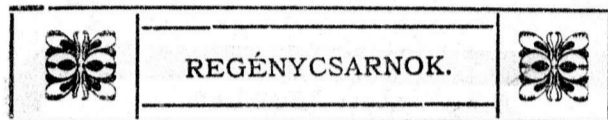
Ha már vizsgára szükség van, hát legyen. Legyen ott az iskola udvarán. De nem a Lövdöldében, a hol gyermekekből szervezett útegeket kellett felvonultatni a ren főtartása érdekében addig, amíg az oda rimánkodott hivatásos éber örök megérkeztek.

Nem épen mellőző körülmény e vizsgák élethü regisztrálása az, hogy a tanítók megfeszített örökösége daczára is, egyik gyereknek kifoccamodott a karja. Egy-két lopás is történt, a mi ugyan csak részben tartozik ide.

Határozottan tudjuk, hogy a tantestület beadványt intéz az iskolaszékhez a tornavizsgálatoknak itt és ilyen módon való megtartása ellen. És ez a helyes. Az iskolaszék nem fog kényszert alkalmazni a szülőkre, a szülők a tanítókra, a tanítók a gyermekekre az ilyen abszurdumokkal. Ebben a meggyőződésben irtam alcímül, hogy a mostani tornavizsgálat (amely tulajdonképen czirkusz porondi bengáli fénynélküli kivívó akrobatizmus a csöcselék mulattatása) visszavonhatatlanul utolsó előadás a Rédey kertben. — dy.

SZINHÁZ.

Hétfő: Parasztbecsület. Pillangókisasszony.
 Kedd: Gül baba.
 Szerda: Koldusgróf.
 Csütörtök: Csöppség.
 Péntek: A Legvitézebb huszár.
 Szerdán, csütörtökön, pénteken, *Kornai Béla* és *Órlei Flóra* vendégfőllépte.
 A szombati előadás *Márkus* Emilia főlléptét tervezik. Vasárnap utolsó előadás. A B. bérlők bérléte héttől a C. bérlők kéddén jár le.



Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim 88.

Jesov sirt s úgy zokogott, mint egy asszony. Foma sajnálta s úgy érezte, mintha valami nagy súly nyomná a lelkét. Türelmetlenül ragadta meg vállát és így szólt:

— Hallgass! Menjünk. Milyen gyöngye vagy!

Jesov most dühösen mondta!

— Te érzéketlen kődarab! Miért taszítasz el magadtól? Miért nem hallgatod meg egy haldokló lélek énekét? ... Miért nem sírsz? Miért nem látod, hogy sebesült s haldoklik? Menj el tőlem! Azt hiszed talán, hogy részeg vagyok? Nem, meg vagyok mérgezve ... Eredj!

Foma halkán mondta Jesovnak:

— Ne bolondozzál! Miért szidsz?

— Magamra akarok maradni és ... végig akarom énekelni dalomat.

Foma összerendezte a sötét ordító hang hallatára. Gyors léptekkel követte Jesovot, de mielőtt elérhette volna, a kis tárczairó idegesen kezdett sikongatni, földhöz vágta magát s úgy sirt, mint ahogy kis gyermekek szoktak.

— Miklós! — mondta Foma s vállon ragadta. Hagyd el ... mi ez? Oh Istenem! Miklós! Elég már ... Hát nem szégyelled magad?

Jesov nem szégyelte magát. A földön hempergett, mint a hal, melyet most huztak ki a vízből s mikor Foma lábra állította, melléhez simul, vékony karjaival átölelte s szakadatlanul zokogott.

— Hagyd el — mondta Foma s visszaszorította ajkait. — Elég már!

Föllázadt e szenvedés láttára, lelkén saját bánata rágódott haragos gyászában nagyot ordított, a város felé fordította tekintetét, ahol most a messzeségben égtek a lámpások s így kiáltott:

— Átok legyen rajtatok! Várjatok ... Ti is meg fogtok fulladni! Átok! Átok!

Tizenegyedik fejezet.

— Ljuba — mondta Majakin egy napon, mikor visszatért a tőzsdéről. — Öltözz föl szépen ma estére — elhozom a kéréket.

Ljuba az ablak mellett ült s atyja harisnyáin dolgozott.

Az öreg föl s alá járt a szobában s gondolatba elmerülve, szakállával babrálta. A messzeségbe tekintett s látszott rajta, hogy valami nagyon szövevényes dologban tőri a fejét.

Ljuba azon gondolkodott, hogy álmái és reményei teljesen szétfoszottak s hogy atyja elhatározása véget vet annak a reményének, hogy valaha olyan férfi oldalán fog élni, aki nemcsak férje lesz, de barátja is, akivel együtt fog olvasni okos könyveket. Azt gondolta, hogy Smolin nem lesz ilyen. Lelke föllázadt erre a gondolatra, de hallgatott, mert tudta hogy bármit mondjon is, atyja nem fogja őt megérteni.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Ma folyó hó 17-én vasárnap délelőtt 11-től 1 óráig a

Bazárvendéglő
 kerthelyiségében
 a 37-ik gyalogezred zenekara
hangversenyt rendez.

Kérjük a n. é. közönség eddig iránunkban tanusított b. pártfogását.

Tisztelettel

Szauer és Dolgos,
 vendéglősök.

1641.

KÖZGAZDASÁG.

Ki akar méhészetet tanulni? A földmivélsügyi miniszter pályázatot hirdetett a gödöllői méhészeti tanfolyamra. Az említett gazdaságban szeptemberben hat hallgató helye fog megüresedni és e helyek betöltésére hirdet most pályázatot a miniszter.

A hadapródiskola árlejtési hirdetménye. A nagyváradi honvédhadapródiskola parancsnoksága növendékek részére 1906—7. tanévken szállítandó *fehérneműek*, valamint 1906. szeptember 1-től 1907. évi augusztus hó 31-ig szállítandó *tűzlobanyag* biztosítása tárgyában árlejtést hirdet. Az árlejtésre vonatkozó feltételeket a honvédhadapródiskolában az érdeklődők, illetve versenyezni óhajtok megtekinthetik.

Értéktőzsde.

Budapest, június 16

Osztrák hitelrészvény	678.—
Magyar hitelrészvény	796.—
Leszámitott bank	506.—
Rimamurányi	525.—
Osztrák-n. államvasuti részvény	670.—

Közúti vasut	594.—
Városi villamos vasut	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, június 16.

Buza okt.	16.82
Rozs okt.-re	17.12
Tengeri április 1906	14.—
Zab ápr.-ra	13.64
Repeze aug.-ra	—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 jun. 16-án.

Magyar aranyjárdék 4%	114.95
Magyar koronajárdék 4%	45.85
Magyar keleti vasuti államkőtvény 4%	85.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	50.95
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	50.98
Magyar gyermekny sorsjegy-kőlesőn	211.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kőlesőn	158.95
Osztrák járdék papirban	99.50
Osztrák járdék ezüstben	50.100
Osztrák korona járdék	158.—
Osztrák járdék aranyban	16.75
1860. oszt. államsorsjegyek	812.—
Osztrák-magyar bankrészvény	57.65
Magyar hitelbank részvény	817.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	675.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	680.60
Német birodalmi márka	19.10
London vista	117.25
Páris vista	240.15
20 márkás arany	95.42
20 frankos frankos (Napolendor)	23.46

Forgalmi kimutatás 1906 jun 11—12.

Tisza buza körülbelül 130 htl — Kétszeres buza 60 hltr Rozs 70 hltr Árpa 50 hltr Zab 60 hltr Tengeri 70 hltr burgonya 80 hltr.

Lábasjóságok Hizott sertés mintegy 80 zélhizott 95 drb 2 évestől feljebb 350 drb 290 től feljáb 290 Sülbő 260 drb malacz 180 drb Vagó marha 88 brb Jármos ükőr 435 drb Felső tenén 370 drb Borju 200 drb bivaly 05 drb juh és keeske 150 drb Ló 657 darab

A szerkesztőasztal felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ő cs. és apost. kir. Felségének legfeleső elhatározása folytán.
A polgári jótékony célokra szánt
XXXVII-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban **egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 18.137 nyereményt tartalmaz készpénzben 512.200 korona** összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottóvédék kezekedik.


A huzás visszavonhatatlanul 1906. évi június hó 21-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vordere Zollamtstrasse 7. sz. a továbbá a lottógyűjtődékben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távírda és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)



RESZVÉNY TÁRSULAT
BUDAPEST
LEGYŐZŐ GAZDASÁGI GÉPGYÁR

Legtökéletesebb gőzcéplőkészletek, rendszerű (ulti-mozdonyok) cséplés, ugyiszintén nagárjarek (a mozdony után akasztott) és szántási célokra (a mozdony után akasztott egy ölet fogó ekével).

Külön árjegyzékek mindenmü gazdasági gépekről!

BEISZÓ MAGYAR SZABVÁZSÁT IGAZGATÓ VÁLLALAT

Iszákosság nincs többé!



Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból.

Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható, az ivó tudta nélkül.

A COZAPORNÁK az a csodálatos hatása, hogy ellenszenvessé teszi az iszákosnak a szeszes italt. **A COZA** oly csendesen és biztossan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtí, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békitette ki s sok ezer férfit a szégyen és becstelenségtől mentett meg, kik ké-

sőbb józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatalembert a jó utra és szerencséjébe segített és sok ember életét számos évvel hosszabbította meg.

Az intézet, mely a valódi, világhírű **Cozapor** tulajdonosa, mindazoknak kik kívánják, egy próba adagot és egy köszönő irásokkal telt könyvet díj és költségmentesen küld. A **Cozapor** teljesen ártalmatlan voltáért szavatolunk. Magyarul levelezünk. 1656

COZA INSTITUTE, 62, Chancery Lane, London 511. (Anglia)
Levelek 25, lev. lapok 10 fillérrel bérmentesítendők.

Egy-két iskolás fiú

a következő iskolaévre egy tanári házban felvétetik. Szakszerű felügyelet, kifogástalan úri ellátás. Francia, német nyelv és zongora kivánatra. Szíves megkeresést. «Tanár 37». jelige alatt továbbit a kiadóhivatal.

Dr. Politzer Jakab szanatoriuma és vizgyógyintézete

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 7. sz.
Telefonszám 639.

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva.

Vizgyógy módok, villanygyógyászat, szénsavas-, törpefenyő-, ásványfürdők, forrólég-kezelés, gőzszekrény, pöstyén-iszapkúra. Inhalatók. Vibrációs massage. Hízaló- és soványító-gyógymód.

Javallva: Idegesség minden neme, gyomor-, bél-, szív-, tüdő-, légzőszervek betegségeinél. Izületi-, izom- és idegesúznál.

Kitűnő gyógyeredmények. — Állandó orvosi felügyelet. — Olcsó árak.

Penzió (lakás, ellátás) naponta 5 és 7 korona.

Prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Politzer Jakab,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

Telephon 458. sz.

Alapított 1861 ben.

Tejjes lakás, szálloda, kávéház
és fürdőberendezések műipari vállalata.

Saját készítésű olcsó, modern, matt és fényezett

bútor és kárpitos munkák

elegáns háló, ebédlő, salon és uriszoba berendezések, valamint egyes asztalos és kárpitos butordarabok jutányos gyári árban, kezeséggel.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

Tisztelettel

WALLERSTEIN FERENCZ.

Saját műhely. Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Üzletfelosztás miatt, hatóságilag engedélyezett

végeladás!

tartatik **SPITZER TESTVÉREK** czég Zöldfa-utczai üzletében a következő beosztás szerint: a rendes bolti áraknak megfelelő

fél árban

a női ruhaszövet maradékok, a selyemkelme maradékok. Női felöltők az 1905. évből. Női derékfűzők.

33¹/₃ százalék árleengedéssel

a legújabb ruhaszövetek, a selyem blous kelmék, a női felöltők 1906. évből napernyők csipke és szövet függönyök, butorszövetek.

25 százalék árleengedéssel: a legújabb mosókelmék, batisztok, delinek, zefirek, cretonok, a legjobb hazai és rumburgi vásznak, Schroll-féle finom sifonok, késmárki asztalneműek, női és férfi fehéreneműek, ágyterítők, paplanok, pokróczok és **szőnyegek** nagy választékban 18, 25, 45, 53, 60, 70 és 1.20 kr.

HIRDE T É S E K

jutányos árban
felvételnek a

„TISZÁN TŰL”

kiadóhivatalában.

Ugy a 3 %-os *Magyar jelzálog hitelbank* nyere-
mény kötvényeinek konvertálására, valamint a nem kon-
vertált kötvények helyett kibocsátandó új sorsjegyekre
előjegyzést *már most elfogadjuk.*

Nagyvárad *Takarékpénztár* r-t.

Moskovits Farkas és Társa

„Első nagyvárad *cipő és csizmagyár*”

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói
370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapesten. *Tanoncz internátus* 24 bejáró tanoncz

Készítünk kizárólag *kézimunkával* a legfinomabb s legtartósabb kivitelben

férfi, női,

és gyermek-

cipőket, csizmákat

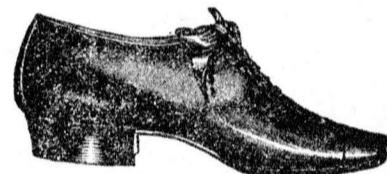
francia angol és
amerikai szabás sze-
rint s ezeket:

eredeti gyári szabott árakon



Nagyvárad, Kossuth-u. 5 számú saját házunkban
(volt rendőrségi épület) **kicsinybeni eladási
üzletünkben árusítjuk.**

*Különleges lábbelik. Katonatisztek. Gazdászok. Vasuti és posta-
tisztek. Csendőrök és pénzügyőrök részére.*



Cs. kir. szab. Kölcsonös Tűzkár Biztosító Intézet

Alakult 1824-ben.

Biztosítéki alap 10,650.000 korona.

Az intézet elvállal mindennemű tűzbiztosítást, mint házak, ingóságok, termények stb. stb. biztosítását a legelőnyö-
sebb feltételek és olcsó díjak mellett. Az intézet kartellen kívül áll **az egyedüli** az országban, mely biztosítottait
az épület biztosítási ágazatban **nyereményben részesíti**, ezen nyeremény évek óta a díjak 20%-át teszi ki
és az utolsó tíz évben **3,344.647** koronát térített meg biztosítottainak **nyereményrészesedés** címén.

Magyarországi igazgatóság Budapest, V. Hold-utca 6.

Providentia általános biztosító társaság.

Elvállal olcsó díjak és előnyös feltételek mellett mindennemű **baleset, szavatossági és gépbiztosításokat.**

Magyarországi Fiók Budapest, V. Hold-utca 6.

Első o. betörés ellen biztosító társaság.

A legelőnyösebb feltételek és legolcsóbb díjak ellenében eszközöl minden kombináció szerinti **betörés** biztosításokat

Magyarországi Vezérképviselőség Budapest, V. Hold-utca 6.

Cs. kir. szab. Kölcsonös Tűzkár Biztosító Intézet
Providentia általános biztosító társaság
Első o. betörés ellen biztosító társaság.

Nagyváradon főügynökséget kíván felállítani; cégek és urak, kik megfelelő ismeretséggel bírnak
sziveskedjenek ajánlataikat *Budapest, V. Hold-utca 6. szám alá intézni.*

Dorongosi dűlőben
Szy József féle teljesen be-
 ültetett és termő szőlő 9
 parcellában eladó. Venni
 szándékozók értekezhet-
 nek a **Polgári Takarékpénztárban** **Kossuth Lajos**
 utca 4 sz.

Köszvény- és rheumabetegeknek,

kik ezen betegségektől alaposan szaba-
 dulni akarnak, nem ajánlható elége a
 valódi Vilmos-féle köszvény és rhema
 elleni vértisztító tea Készítője Wilhelm
 Ferencz gyógyszerész, cs. és kir. udvari
 szállító, Neunkirchen, Alsó-Ausztria; a
 párisi és mellbournei kiállításokon a leg-
 magasabb díjjal — arany éremmel — lett
 kitüntetve. Kapható Franz Wilhelm, gyógy-
 szerész, cs. és kir. udvari szállítónál Neun-
 kirchen, Alsó-Ausztria valamint a neves-
 sebb gyógyszertárakban és drogueriákban.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész cs.
 és kir. udvari szállítónál Neunkirchen, Alsó-
 Ausztria, valamint nevesebb gyógyszertárak-
 ban és drogueriákban.

3^o-os jelzálogsorsjegyek

K I C S E R É L É S É T

Uj nyereménykötvényekre
 EREDETI feltételek mellett

költség- és jutalékmentesen

E L V Á L L A L J U K.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3/4 watt fogyaszt-
 közönséget, hogy izzólámpa árással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron
 kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, hol a gyos (matt), színes
 fényképsz-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kártell áron
 kerülnek eladásra. Ugyancit kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyer-
 vyánként 1/5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
 vilámpák árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága eivállalja

— villamosvilágítási —

es erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, vilámpák kezelését, hozzávaló
 szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
 tanulók, kisiparosok
 és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
 mellett bérmentesen küldetik meg.

Felhívás!

A Magyar Jelzáloghitelbank 3^o-os nyeremény-
 kötvényei legközelebb konvertáltatni fognak miért is ezen

3^o-os jelzálogsorsjegyek

konvertálás céljából nálunk már most bejelenthetők.

A konvertálási művelet során nem konvertált kötvények helyébe
 lépő s kitűnő sorsolási tervezettel bíró

uj sorsjegyekre

előjegyzésekkel az eredeti feltételek mellett darabonként

20 korona lefizetése ellenében elfogadunk.

Nagyvárad, 1906. június 2.

POLGÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG,

Kossuth Lajos-utca.

Telephon 205.

Uj vasöntőde.

Van szerencsénk a t. közönség szives tudomására hozni, hogy

Tátray és Klier czég alatt

egy a mai kor vívmányaival felszerelt

VASÖNTÖDÉT nyitottunk,

melyben mindenféle vasöntések, gépalkatrészek gyorsan, jól és olcsón öntetnek. — Tisztelettel

Tátray Sándor és Klier Alajos Nagyvárad, Teleky-utca 35.

Arverési hirdetemény.

Nagyvárad város tulajdonát képező Széchényi-tér 14 számú telken lévő magtár helyiség bérbeadása céljából 1906. évi június hó 28-án d. e. 10 órakor a városház bizottsági termében árverést fogok tartani.

A magtár bérletének kikiáltási ára 1300 korona s a jelenleg érvényben álló szerződésben, — mely szerződés egyszerű árverési feltételekkel is szolgál, — körvonalozott egyéb mellékszolgáltatások.

Árverelni szóval, vagy írásban zárt ajánlat útján lehet. Bánatpénzül a kikiáltási ár $\frac{1}{4}$ része vagyis 325 korona teendő le készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban. A bánatpénz zárt ajánlat esetén ahhoz csatolandó, szóbeli árverők által pedig az árverési küldöttség elnökének kezéhez fizetendő, illetve teendő le.

Zárt ajánlatok a fent kitett határidőig aJulirottnál nyújtandók be.

Arverelőket tett ajánlatuk azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Arverelők annak elismerésül, hogy az árverési feltételekkel szolgáló szerződést ösmerik s azt magukra nézve kötelezőnek elfogadja, zárt ajánlattevők részéről az ajánlatba világosan kiteendő.

Az árverési feltételekkel szolgáló szerződés alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthető.

Nagyvárad 1906 június hó 15-én,

Komlóssy József,
mint az árverelő küldöttség
elnöke.

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámitol váltókat.

Előlegét ad: értékpapirokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzalog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

Tavaszi és nyári idény 1906. évre.

VALÓDI BRÜNNI SZÖVETEK

Egy szelvény ára 3.10 mtr. (K 7—, 8—, 10— jó) hosszú, teljes férföl— (K 12—, 14— jobb) tönnyre elegendő (kabát, K 16—, 18— finom) nadrág és mellény) csak (K 21— legfinomabb) Valódi gyapjuból.

Egy szelvény fekete szalon öltönyre K 20—, valamint felöltő szövetek, turista-loden, selyem-kamgarn stb. gyári árban az elismert szolid posztógyári raktár által.

SIEGEL-IMHOF, BRÜNN.

Minták ingyen és bérmentve. Mintaszerinti szállítást felelősséget vállalok. A magánvevőre óriási előnyök háruinak, hogy szöveget fenti cégénél közvetlen gyári piacon rendelheti. 1599,

Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe, hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál

NAGYVÁRADON, FŐ-UTCZA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.

Kivánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

3⁰/₀-os Jelzalog sorsjegyek

nálunk már most bejelenthetők *konvertálás céljából.*

Elfogadunk előjegyzéseket

új jelzalog sorsjegyekre

az eredeti feltételek mellett

Főnyeremény: Egy millió korona.

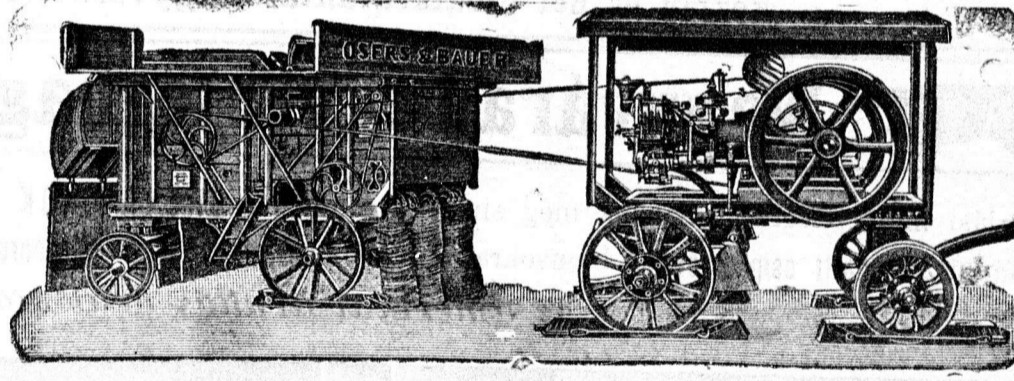
Előjegyzéseknél darabonként 20 korona óvadék csatolandó

Ezen sorsjegyekre kölcsönt a *legelőnyösebb* feltételek mellett nyújtunk és drágább kölcsönöket konvertálunk.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR- és TERMÉNYHITELBANK

Nagyvárad, Teleky-utca 3. szám.

Telefon: 46. szám.



Osers és Bauer motorgyára

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Benzinlokomobilok.

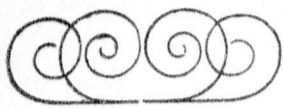
Első osztályú gyártmány. Kedvező fizetési feltételek.

Üzemköltség 1-2 fillér.

Szivógáz-motorok.

Arjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

Ezernél több gép van üzemben.



Hirdetések

jutányos áron

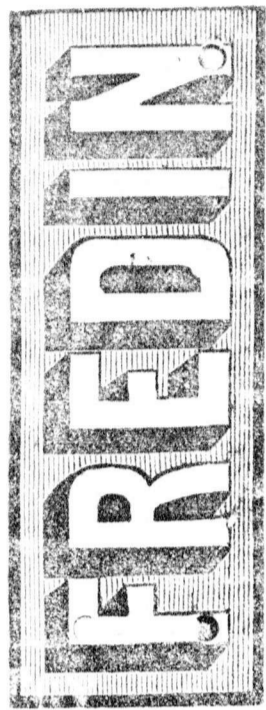
felvétetnek

a

„TISZÁNTUL”

kladóhivatalában.

Kérjen csak
Selle & Kary's



Legjobb
tisztítószer

1804. mindenféle
sárga és fekete czipőnek

Különösen ajánlható
Boxcalfs-, Oscarla-,
Chev- és Laxnareck-
czipőknek.

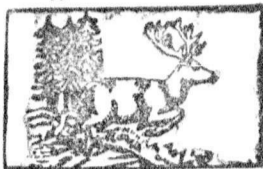
BÉCSI I. X.

Schicht-szappan

„szarvas”

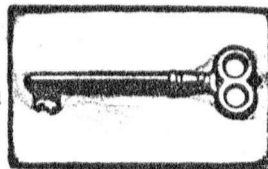
vagy

„kulcs”



Jegygyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva
legolcsóbb szappan. — Minden
káros alkatrészekből mentes.



Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra figyeljünk, hogy
minden darab szappan a „Schicht” névvel és
a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

3%-os jelzálogszorsjegyek conversióját

azaz a kibocsátandó új jelzálogszorsjegyekre való kicserélését a legközelebb hivatalosan közléendő feltételek mellett *teljesen költségmentesen* teljesítjük.

Felkérjük a **3%-os jelzálogszorsjegyek** birtokosait, hogy ezen szorsjegyeket összes szelvényeivel együtt kicserélés végett hozzánk már most beküldeni szíveskedjenek. — Ezen új jelzálogszorsjegyekre *előjegyzéseket* a hivatalosan közléendő eredeti feltételek mellett fogadunk el. Bejelentéskor szorsjegyenként 10 korona fizetendő.

Központi Takarékpénztár, Szilágyi Dezső-u. (dr. Adorján-ház).

AMERIKAI ÁRUHÁZ

kézmű és női divatáruraktár Nagyvárad, Olaszi, Fő-u. Bazar épület.

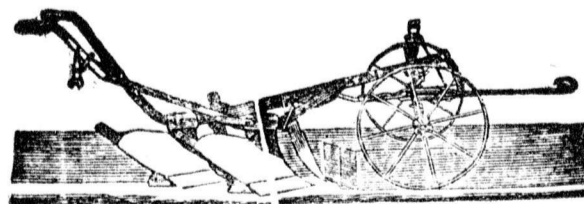
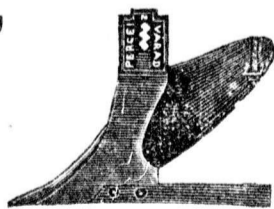
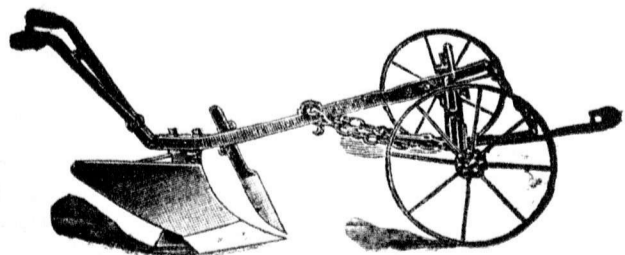
Nagyvárad egyik legnagyobb áruháza.

Óriási mennyiségben érkeztek meg sima és mintázott **GRENADINOK** ruhákra. Remek **CSIPKE SZÖVETEK** ugyszinté szép Madaira himzett csipkeszövetek blousokra. Továbbá himzett batist és vászonruhák. Valansen, tüll és vászoncsipkék és betétek.

Az amerikai áruház árai utólérhetetlenek.

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda



Gyár: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talaj-
művelő eszközöket készít a legjobb minőségben.